

Zbornik sudske prakse

RJEŠENJE SUDA (peto vijeće)

14. studenoga 2014.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Članak 99. – Zračni prijevoz – Uredba (EZ) br. 261/2004 – Duže kašnjenje leta – Pravo putnika na odštetu – Uvjeti za potpuno oslobađanje zračnog prijevoznika od njegove obveze isplate odštete – Pojam ‚izvanrednih okolnosti‘ – Zrakoplov oštećen pokretnim stepenicama za ukrcaj putnika tijekom prijašnjeg leta“

U predmetu C-394/14,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Amtsgericht Rüsselsheim (Njemačka), odlukom od 12. kolovoza 2014., koju je Sud zaprimio 18. kolovoza 2014., u postupku

Sandy Siewert,

Emma Siewert,

Nele Siewert

protiv

Condor Flugdienst GmbH,

SUD (peto vijeće),

u sastavu: T. von Danwitz, predsjednik vijeća, C. Vajda, A. Rosas, E. Juhász i D. Šváby (izvjestitelj), suci,

nezavisna odvjetnica: E. Sharpston,

tajnik: A. Calot Escobar,

odlučivši, nakon što je saslušao nezavisnu odvjetnicu, da u predmetu odluči obrazloženim mišljenjem u skladu s člankom 99. Poslovnika Suda,

donosi sljedeće

* Jezik postupka: njemački

Rješenje

- 1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 5. stavka 3. Uredbe (EZ) Europskog parlamenta i Vijeća od 11. veljače 2004. o utvrđivanju općih pravila odštete i pomoći putnicima u slučaju uskraćenog ukrcaja i otkazivanja ili dužeg kašnjenja leta u polasku te o stavljanju izvan snage Uredbe (EEZ) br. 295/91 (SL L 46, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 7., svezak 26., str. 21.).
- 2 Zahtjev je upućen u okviru spora između društva Condor Flugdienst GmbH (u daljnjem tekstu: Condor), zračnog prijevoznika, s jedne strane, i Sandy Siewert, Emme Siewert i Nele Siewert, s druge strane, u vezi s odbijanjem tog zračnog prijevoznika da potonjima, čiji je let duže vrijeme kasnio, isplati odštetu.

Pravni okvir

- 3 U uvodnim izjavama 14. i 15. Uredbe br. 261/2004 navedeno je:

„(14)

U skladu s Montrealskom konvencijom, obveze stvarnih zračnih prijevoznika trebale bi biti ograničene ili u potpunosti isključene, u slučajevima kada je događaj uzrokovan izvanrednim okolnostima koje se nisu mogle izbjeći niti poduzimanjem svih odgovarajućih mjera. Takve se okolnosti mogu posebno pojaviti u slučajevima političke nestabilnosti, meteoroloških uvjeta koji onemogućuju izvođenje predmetnog leta, sigurnosnih rizika, neočekivanih nedostataka po pitanju sigurnosti leta i štrajkova koji utječu na operacije stvarnih zračnih prijevoznika.

(15) Smatrat će se da postoje izvanredne okolnosti onda kad je utjecaj odluke, koju je donijela uprava zračnog prometa, u vezi s određenim zrakoplovom određenog dana dovela do dugog kašnjenja leta, kašnjenja leta preko noći, ili do otkazivanja jednog ili više letova tim zrakoplovom, iako su sve odgovarajuće mjere poduzete od strane dotičnog zračnog prijevoznika kako bi se izbjeglo kašnjenje ili otkazivanje letova.“

- 4 Članak 5. te uredbe određuje:

„1. U slučaju otkazivanja leta, dotični putnici:

[...]

(c) imaju pravo na odštetu od strane stvarnog zračnog prijevoznika u skladu s člankom 7., [...]

3. Stvarni zračni prijevoznik nije dužan platiti odštetu u skladu s člankom 7., ako može dokazati da je do otkazivanja leta došlo zbog izvanrednih okolnosti koje se nije moglo izbjeći čak ni ako su sve razumne mjere poduzete.

[...]“

- 5 Pod naslovom „Pravo na odštetu“ članak 7. navedene uredbe u svom stavku 1. predviđa:

„Pozivanjem na ovaj članak, putnici ostvaruju pravo na odštetu u iznosu od:

- (a) 250 EUR za sve letove dužine 1500 km ili kraće;
- (b) 400 EUR za sve letove unutar Zajednice, duže od 1 500 km i za sve druge letove dužine između 1500 km i 3500 km;

(c) 600 EUR za sve letove koji ne spadaju pod točke (a) ili (b).

[...]“

6 Članak 13. te iste uredbe glasi:

„U slučajevima gdje stvarni zračni prijevoznik plaća odštetu ili izvršava druge obveze koje proizlaze iz ove Uredbe, niti jedna odredba iz ove Uredbe ne može se protumačiti na način koji bi ograničavao njegovo pravo da zatraži odštetu od bilo koje osobe, uključujući treću stranu u skladu s primjenljivim pravom. Posebno se ovom Uredbom, ni na koji način, ne ograničava pravo stvarnog zračnog prijevoznika da traži nadoknadu od tour operatora ili od druge osobe s kojom zračni prijevoznik ima ugovor. Sukladno tome, niti jedna odredba iz ove Uredbe ne može se protumačiti na način koji bi ograničavao prava tour operatora ili treće osobe, ako ta treća osoba nije putnik, a s kojom zračni prijevoznik ima ugovor, da potražuje nadoknadu ili odštetu od zračnog prijevoznika u skladu s relevantnim primjenljivim propisima.“

Činjenice glavnog postupka i prethodna pitanja

7 Tužiteljice u glavnom postupku su kod društva Condor izvršile rezervaciju za let s polaskom iz Antalije (Turska) i odredištem u Frankfurtu na Majni.

8 Taj je let obavljen 3. listopada 2011. s kašnjenjem u dolasku od šest sati i trideset minuta.

9 Kao razlog za odbijanje zahtjeva za odštetu koji su podnijele Sandy Siewert, Emma Siewert i Nele Siewert na temelju sudske prakse Suda u vezi s člankom 5. stavkom 3. i člankom 7. Uredbe br. 261/2004, Condor ističe da se to kašnjenje može pripisati oštećenjima koje je dan prije u zračnoj luci u Stuttgartu pretrpio zrakoplov uoči polaska predmetnog leta. U taj su zrakoplov udarile pokretne stepenice za ukrcaj putnika nanijevši mu strukturno oštećenje na jednom krilu, što je zahtijevalo zamjenu navedenog zrakoplova. Stoga se radilo o „izvanrednim okolnostima“ u smislu članka 5. stavka 3. Uredbe br. 261/2004, tako da Condor nije bio dužan isplatiti odštetu.

10 Sud koji je uputio zahtjev dvoji oko toga moraju li se „izvanredne okolnosti“ na temelju kojih se predmetnog prijevoznika oslobađa njegove obveze isplate odštete na temelju članka 5. stavka 3. i članka 7. Uredbe br. 261/2004 izravno odnositi na sporni let ili također mogu biti posljedica prijašnjih putovanja koja je obavio zrakoplov koji obavlja navedeni let.

11 U tim je okolnostima Landgericht Saarbrücken odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:

„1) Moraju li se izvanredne okolnosti iz članka 5. stavka 3. Uredbe [br. 261/2004] izravno odnositi na rezervirani let?

2) U slučaju kad su izvanredne okolnosti koje su nastupile tijekom prijašnjih putovanja također relevantne za sljedeći let: moraju li se razumne mjere koje stvarni zračni prijevoznik mora poduzeti u skladu s člankom 5. stavkom 3. Uredbe [br. 261/2004] isključivo odnositi na sprečavanje izvanrednih okolnosti ili također na sprečavanje dužeg kašnjenja?

3) Može li se smatrati da postupci trećih osoba koje djeluju pod vlastitom odgovornošću i kojima su povjerene zadaće koje spadaju u djelatnosti zračnog prijevoznika predstavljaju izvanredne okolnosti u smislu članka 5. stavka 3. Uredbe [br. 261/2004]?

4) U slučaju potvrdnog odgovora na treće pitanje, je li za potrebe ocjene važno znati tko je (zračni prijevoznik, operator zračne luke, itd.) ovlastio treću osobu?“

O prethodnim pitanjima

- 12 Na temelju članka 99. Poslovnika Suda, kad se odgovor na pitanje postavljeno u prethodnom postupku može jasno izvesti iz sudske prakse, ili kad odgovor ne ostavlja mjesta nikakvoj razumnoj sumnji, Sud može u svakom trenutku na prijedlog suca izvjestitelja i nakon što sasluša nezavisnog odvjetnika odlučiti obrazloženim rješenjem.
- 13 U okviru ovog prethodnog pitanja valja primijeniti tu odredbu.

Treće i četvrto pitanje

- 14 Trećim i četvrtim pitanjem, koje treba najprije ispitati, sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 5. stavak 3. Uredbe br. 261/2004 tumačiti na način da se događaj poput sudara pokretnih stepenica zračne luke za ukrcaj putnika sa zrakoplovom karakterizira kao „izvanredna okolnost“ koja zračnog prijevoznika oslobađa obveze isplate odštete putnicima u slučaju dužeg kašnjenja leta koji obavlja taj zrakoplov.
- 15 Kao prvo, treba podsjetiti da je, u slučaju otkazivanja leta ili dužeg kašnjenja, to jest u trajanju od tri sata ili duljem od tri sata, zakonodavac Unije namjeravao urediti obveze zračnih prijevoznika predviđene u članku 5. stavku 1. Uredbe br. 261/2004 (vidjeti u tom smislu presude Nelson i. dr., C-581/10 i C-629/10, EU:C:2012:657, t. 39., kao i McDonagh, C-12/11, EU:C:2013:43, t. 37.).
- 16 U skladu s uvodnim izjavama 14. i 15. kao i s člankom 5. stavkom 3. navedene uredbe, odstupajući od odredbi stavka 1. istog članka, zračni se prijevoznik stoga oslobađa svoje obveze isplate odštete putnicima na temelju članka 7. Uredbe br. 261/2004 ako može dokazati da je do otkazivanja došlo zbog izvanrednih okolnosti koje se nisu mogle izbjeći čak ni uz poduzimanje svih razumnih mjera, to jest zbog okolnosti koje su izvan stvarne kontrole zračnog prijevoznika (presuda McDonagh, EU:C:2013:43, t. 38. i navedena sudska praksa).
- 17 Kad je riječ o odstupanju od načela isplate odštete putnicima, navedeni članak 5. stavak 3. treba strogo tumačiti (presuda Wallentin-Hermann, C-549/07, EU:C:2008:771, t. 20.). Nadalje, ne oslobađaju sve izvanredne okolnosti od obveze pa stoga zračni prijevoznik koji se želi pozvati na njih mora, osim toga, dokazati da ih se ni na koji način nije moglo izbjeći mjerama prilagođenima situaciji, to jest onima koje, u trenutku nastupanja tih izvanrednih okolnosti osobito ispunjavaju tehnički i ekonomski održive uvjete za predmetnog zračnog prijevoznika (presuda Eglitis i Ratnieks, C-294/10, EU:C:2011:303, t. 25.).
- 18 Kad je riječ o osobito tehničkim problemima sa zrakoplovom, Sud je pojasnio da je, iako se takvi tehnički problemi mogu ubrojiti u takve okolnosti, svejedno ostaje činjenica da se okolnosti koje okružuju takav događaj mogu okarakterizirati „izvanrednima“ u smislu članka 5. stavka 3. Uredbe br. 261/2004 samo ako se odnose na događaj koji, poput onih navedenih u uvodnoj izjavi 14. te uredbe, nije svojstven redovnom obavljanju djelatnosti predmetnog zračnog prijevoznika te je izvan njegove stvarne kontrole zbog svoje naravi ili svojeg podrijetla (presuda Wallentin-Hermann, C-549/07, EU:C:2008:771, t. 23.).
- 19 Međutim, u slučaju tehničkog problema koji je posljedica sudara pokretnih stepenica zračne luke za ukrcaj putnika sa zrakoplovom, treba istaknuti da se takve stepenice ili avio mostovi redovno koriste u okviru zračnog prijevoza putnika, omogućujući potonjima da se ukrcaju u zrakoplov i iz njega iskrcaju, tako da se zračni prijevoznici redovno suočavaju sa situacijama koje su posljedica korištenja takvih pokretnih stepenica. U tim okolnostima, sudar zrakoplova s takvima pokretnim stepenicama treba smatrati događajem koji je svojstven redovnom obavljanju djelatnosti zračnog prijevoznika. Osim toga, ništa ne upućuje na to da je šteta na zrakoplovu koji je trebao obaviti sporni let prouzročena činom izvan redovnih usluga zračne luke, poput čina sabotaze ili terorizma, koji, prema sudskoj praksi Suda

(vidjeti presudu Wallentin-Hermann EU:C:2008:771, t. 26.), spada u pojam „izvanrednih okolnosti“, što je Condor morao dokazati pred sudom koji je uputio zahtjev u skladu sa sudskom praksom navedenom u točki 17. ovog rješenja.

- 20 Posljedično, takav se događaj ne može karakterizirati kao „izvanredna okolnost“ koja oslobađa zračnog prijevoznika od njegove obveze isplate odštete putnicima u slučaju dužeg kašnjenja leta.
- 21 Nadalje, treba podsjetiti da ispunjenje obveza na temelju Uredbe br. 261/2004 ne dovodi u pitanje pravo prijevoznika da zahtijevaju naknadu štete od bilo koje osobe koja je uzrokovala kašnjenje, uključujući od trećih osoba, kako predviđa članak 13. te uredbe (presuda Folkerts, C-11/11, EU:C:2013:106, t. 44. i navedena sudska praksa).
- 22 S obzirom na prethodno navedeno, na drugo i treće pitanje treba odgovoriti tako da članak 5. stavak 3. Uredbe br. 261/2004 treba tumačiti na način da se događaj poput onoga u predmetu u glavnom postupku, a to je sudar pokretnih stepenica zračne luke za ukrcaj putnika sa zrakoplovom, ne može karakterizirati kao „izvanredna okolnost“ koja zračnog prijevoznika oslobađa njegove obveze isplate odštete putnicima u slučaju dužeg kašnjenja leta koji obavlja taj zrakoplov.
- 23 Uzimajući u obzir odgovor na treće i četvrto pitanje, nije potrebno odgovoriti na ostala pitanja.

Troškovi

- 24 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka.

Slijedom navedenoga, Sud (peto vijeće) odlučuje:

Članak 5. stavak 3. Uredbe (EZ) br. 261/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. veljače 2004. o utvrđivanju općih pravila odštete i pomoći putnicima u slučaju uskraćenog ukrcaja i otkazivanja ili dužeg kašnjenja leta u polasku te o stavljanju izvan snage Uredbe (EEZ) br. 295/91 treba tumačiti na način da se događaj poput onoga u predmetu u glavnom postupku, a to je sudar pokretnih stepenica zračne luke za ukrcaj putnika sa zrakoplovom ne može karakterizirati kao „izvanredna okolnost“ koja zračnog prijevoznika oslobađa njegove obveze isplate odštete putnicima u slučaju dužeg kašnjenja leta koji obavlja taj zrakoplov.

Potpisi